

Hengestä syntynyt

"Minä sanon teille totuuden: ellette synny uudesti, ette voi nähdä Jumalan valtakuntaa." - Joh. 3:3.

Kristityt ovat jo pitkään käyttäneet otsikkoamme "Hengestä syntyneet" ja avausjakeessa esiintyvää ilmaisua "uudestisyntyneet" kuvaamaan niiden nykyistä tilaa, jotka ovat ottaneet Jeesuksen Kristuksen henkilökohtaiseksi Vapahtajakseen. Monet uskovat myös, että niille, jotka ulkoisesti esittävät tämän väitteen, taataan taivaallinen palkinto heidän kuollessaan, ja että heillä on vain vähän, jos lainkaan, mahdollisuuksia epäonnistua, riippumatta heidän tämänhetkisestä elämänsä käytöksestä. Niin kriittisen tärkeää kuin tällaisten väitteiden pitäisikin olla, on yllättävää, että suhteellisen harvat kristityt pyrkivät ymmärtämään muita yksityiskohtia siitä, mitä tarkoittaa "Hengestä syntyminen" tai "uudestisyntyminen".

Tekstimme sanat Jeesus osoitti Nikodeemukselle, fariseukselle, joka tuli Mestarin luo yöllä saadakseen tietää lisää hänestä ja hänen opetuksistaan. (Joh.

3:1,2) Jeesuksen sanat vastauksena Nikodeemukselle kiinnittävät huomiota erääseen tärkeään Jumalan suunnitelman piirteeseen, joka toteutuu Jumalan Pyhän Hengen eli voiman avulla. Tämä jumalallisen järjestelyn piirre on se, että niiden, joiden on määrä elää ja hallita Kristuksen kanssa hänen Isänsä valtakunnassa, jonka on määrä siunata kaikki maan sukukunnat, on ensin "synnyttävä uudelleen" uuteen elämään. Jeesus käytti tuulen näkymätöntä voimaa havainnollistamaan yhtä tuon uuden elämän ominaisuuksista: "Niin on jokainen, joka Hengestä syntyy." jae 8.

Nikodeemus ei ymmärtänyt, mitä Jeesus tarkoitti Hengestä syntymisellä. Hän kysyi: "Kuinka ihminen voi syntyä, kun hän on vanha, voiko hän mennä toisen kerran äitinsä kohtuun ja syntyä?" (jae 4). Jeesus selitti: "Se, mikä syntyy lihasta, on lihaa, ja se, mikä syntyy Hengestä, on henkeä." (jae 6) On kyseenalaista, ymmärsikö Nikodeemus tämän selityksen. Se välittää kuitenkin sen tosiasian, että Jeesuksen käsittelemän uuden elämän yhteydessä ajatusta syntymästä käytetään vain symbolisessa merkityksessä. Kyse ei ole, kuten Nikodeemus antoi ymmärtää, siitä, että ihminen astuu uudelleen äidin kohtuun syntyäkseen kirjaimellisesti toisen kerran.

Tässä, kuten niin usein Raamatussa, käytetään kielikuvaa auttamaan meitä ymmärtämään suurta totuutta. Sana syntynyt tai syntymä herättää mielessämme välittömästi ajatuksen uudesta elämästä. Jeesus sanoo, että Pyhän Hengen voiman kautta joidenkin oli määrä kokea uudestisyntyminen, mikä tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että heidän oli määrä saavuttaa uusi elämä. Tämä olisi elämä, joka olisi niin erilainen kuin "lihasta syntynyt" elämä, että siihen syntyneet olisivat sekä näkymättömiä että voimakkaita. Koska nämä syntyvät Pyhän Hengen eli Jumalan voiman kautta, heistä tulee Jumalan hengellisiä lapsia. 1. Joh. 3:2

Vaikka Hengen synnyttämiseen ei liity tarvetta päästä kirjaimellisesti äidin kohtuun syntyäkseen uudesti, Uuden testamentin eri kirjoittajat toteuttavat metaforan varsin yksityiskohtaisesti, kun he viittaavat tähän Pyhän Hengen työn osa-alueeseen Herran vihittyjen uskovien sydämissä ja elämässä. Valitettavasti joissakin Raamatun käännöksissä ei useimmiten esitetä selvästi sitä, mitä kirjoittajilla oli mielessä. Tämä on johtanut siihen virheelliseen näkemykseen, että ihminen voi syntyä Hengestä vielä lihassa ollessaan. Tästä virheestä on syntynyt ilmaisu "uudestisyntyneet kristityt".

Uuden testamentin aikana puhutussa kreikan kielessä on vain yksi sana, joka kuvaa sekä synnyttämistä että syntymää. Tämä sana on "gennao". Siksi Jeesuksen ja apostolien käyttämän sanan yhteydessä on asiayhteyden perusteella määriteltävä, tarkoitetaanko sillä syntymää vai syntymää vai joissakin tapauksissa koko uuden elämän synnyttämisen prosessia.

Se on kreikankielinen sana "gennao", jota käytetään Matteuksen evankeliumissa 1:1-16, jossa kerrotaan Jeesuksen sukututkimus. "Aabraham siitti lisakin, ja lisak siitti Jaakobin, ja Jaakob siitti Juudaksen ja hänen veljensä", sanotaan siinä. Sanaa "begat" käytetään tässä kertomuksessa kolmekymmentäyhdeksän kertaa, ja joka kerta se käännetään oikein begat. On selvää, että tässä tapauksessa begat on oikea käänнос. Kuinka oudolta kuulostaisikaan ja kuinka epätodelliselta kuulostaisi sanoa, että "Aabraham synnytti lisakin"! Tämä pyhien kirjoitusten esimerkki osoittaa sen tosiasian, että luonnollisessa ihmismaailmassa uros huolehtii siittämisestä ja nainen synnyttää. Molemmat ovat välttämättömiä, jotta uusi elämä voisi alkaa.

Toisessa esimerkissä kreikankielistä sanaa "gennao" käytetään kahdesti, ja se käännetään

samassa jakeessa sekä "syntynyt" että "syntynyt". Teksti kuuluu: "Me tiedämme, että jokainen, joka on Jumalasta syntynyt, ei tee syntiä; mutta joka on Jumalasta syntynyt, se pitää itsensä, eikä paha koske häneen." (1. Joh. 5:18) Ollakseen johdonmukaisia kääntäjien olisi pitänyt käyttää sanaa "syntynyt" molemmissa tapauksissa. Ainoa ilmeinen syy, miksi näin ei tehty, näyttää olleen halu tehdä käännöksen fraseologiasta vähemmän toistuvaa.

Syntynyt nyt-syntynyt ylösnousemuksessa

Jos tarkastelemme syntymämetaforan koko merkitystä, meidän on todettava, että syntyäkseen on ensin synnyttävä. Toisin sanoen, kun uusi elämä halutaan synnyttää, on ensin synnyttäminen, sitten raskausaika, jonka aikana alkio ravitaan ja kehitetään ja siten valmistellaan syntymään sopivana ajankohtana. Näin Pyhän Hengen kaksitahoinen työ esitetään meille Raamatussa. Kun Jeesus sanoi Nikodeemokselle: "Sinun on synnyttävä uudestaan", hän puhui Pyhän Hengen valmiiksi saatetusta työstä, joka antaa uuden ja korkeamman elämän ylösnousemuksessa niille, jotka omistautuvat kokonaan Jumalan tahdon toteuttamiseen. Nikodeemukselle antamassaan

lyhyessä oppitunnissa Jeesus ei mennyt yksityiskohtaisesti osoittamaan, että ennen kuin joku syntyy Hengestä, hänen on ensin synnyttävä Hengestä. Muualla Uudessa testamentissa nämä yksityiskohdat kuitenkin esitetään selvästi.

Me luemme: "Omasta tahdostaan [Taivaallinen Isä] hän on siittänyt meidät totuuden sanalla, että me olisimme hänen luotujensa ensimmäisen hedelmän kaltaisia." (Jaak. 1:18) Tämä on tärkeä teksti, sillä se ei ainoastaan osoita, että siittäminen tapahtuu - ei ruumiillisesti - vaan kristityn sydämessä ja mielessä, vaan myös, että se tapahtuu Jumalan tahdosta "totuuden sanalla". Kohdassa 1. Piet. 1:23 meille annetaan tämä sama tieto. Siellä luemme: "Uudestisyntyneenä ["gennao"], ei turmeltuvasta siemenestä, vaan turmeltumattomasta, Jumalan sanan kautta, joka elää ja pysyy iankaikkisesti". Tässä "gennao" pitäisi oikeammin kääntää "syntynyt".

Kuinka selvästi tämä tuo esiin ajatuksen siittämisestä, sillä Pietari viittaa "siemeneen". Luonnollisessa lisääntymisprosessissa siemen on se, joka synnyttää, ei syntymä. Niinpä apostoli viittaa tässä uuden elämän alkamiseen eli siittämiseen, ei sen loppuunsaattamiseen syntymässä. Hän sanoo, että siittämisen siemen on "Jumalan sana".

Olemme oppineet, että jokainen Jumalan sana Raamatussa on Hengen innoittama. Vanhan testamentin profetiat kirjoittivat vanhat pyhät miehet "Pyhän Hengen innoittamina". (2. Piet. 1:21) Kaikki Jeesuksen opetukset ovat suoraa tulosta siitä, että Pyhä Henki on valaissut hänen mielensä ja sydämensä. Sama pätee apostolisiin kirjoituksiin. Kun Jeesus viittasi Pyhän Hengen tuloon, hän kuvaili sitä "totuuden Hengeksi". (Joh. 15:26; 16:13.) On siis selvää, että totuuden sanan synnyttämäksi tuleminen tarkoittaa, että ihminen on Pyhän Hengen synnyttämä.

Tämä on tärkeä tosiasia, ja sen selkeä ymmärtäminen auttaa meitä suojautumaan monien kristittyjen omaksumaa käsitystä vastaan, jotka uskovat, että Pyhä Henki astuu suoraan uskovien elämään, puhdistaa heidät kaikesta synnistä ja tekee mahdottomaksi sen, että he voisivat koskaan pudota armosta. Juuri tämä virheellinen näkemys johtaa virheelliseen ehdotukseen: "Kerran armossa, aina armossa".

Jaakob ja Pietari antavat meille todellisen ajatuksen. Se on se, että Totuuden Sanan kautta uskovan mielessä ja sydämessä alkaa uusi elämä. Eikö tämä siis tarkoittaisi, että kaikki, jotka lukevat Jumalan

sanaa, ovat Pyhän Hengen siittämiä? Ei suinkaan. Tarkastelkaamme vertausta tarkemmin. Kaikkien olosuhteiden on oltava kunnossa siemenen vastaanottamista varten, jotta siittäminen voisi tapahtua. Näin on myös Hengen siittämisen kohdalla. Monet lukevat Jumalan sanaa, joiden mieli ja sydän eivät ole vastaanottavaisia sen elämää antaville totuuksille; ja vaikka he saattavat saada sen sivuilta jonkin verran lohtua ja opetusta, joka auttaa heitä ohjaamaan päivittäisissä tehtävissään, he eivät ole syntyneet uuteen elämään.

Täysi antautuminen

Täydellinen antautuminen jumalalliselle tahdolle ja Jumalan Sanan pyhille impulsseille on välttämätön edellytys sille, että on todella valmis vastaanottamaan Pyhän Hengen siittävän voiman Totuuden Sanan kautta. Jumalan osuus tässä ihmeellisessä järjestelyssä, jonka avulla muutamat harvat saavuttavat kuolemattoman elämän jumalallisella tasolla, oli hänen Hengen innoittaman Sanansa - ikään kuin siemenen - toimittaminen. Tämä Jumalan suunnitelman osa-alue toteutuu hänen ajatustensa voimalla uskovan ajatuksiin. Vaikka Luojalla olisi rajattomasti valtaa käytettävissään, hän ei tunkeudu toisen ihmisen mieleen ja aloita uuden mielen kehittämistä ilman,

kesäkuu 2025

että kyseinen ihminen ottaa sen vapaaehtoisesti vastaan.

Tässä näkyy yksi Taivaallisen Isämme ihmeellisimmistä ominaisuuksista. Kun Jumalan Henki liikkui vesien päällä alkuperäisen luomisen yhteydessä ja valmistellessaan maata ihmisten asumista varten, se oli hänen voimansa mielivaltaista käyttöä, mutta ei niin niiden synnyttämisessä, joiden on määrä elää ja hallita Kristuksen kanssa. Hän käytti valtaansa täyttääkseen Sanansa ajatuksillaan, jotka ilmaisevat hänen tahtonsa näiden suhteen, ja vakuuttaa heille, että kaikki tarvittava opastus ja apu annetaan heille, jotta he voivat tuntea ja toteuttaa hänen tahtonsa. Sitten hän on odottanut, että yksilö, jonka hänen kaitselmuksensa on saattanut kosketuksiin hänen Sanansa kanssa, päättää vapaaehtoisesti, antautuuko hän kokonaan ja täysin hänen tahtoonsa, sellaisena kuin Pyhä Henki on sen Sanansa kautta ilmaissut, vai ei.

Kallisarvoisessa Sanassaan Jumala on antanut kirjoittaa monia ihania lupauksia "kirkkaudesta ja kunniaista ja kuolemattomuudesta". (Room. 2:7.) Hän on ilmoittanut, että näiden "erittäin suurten ja kalliiden lupausten" avulla me voimme tulla

"osallisiksi jumalallisesta luonnosta". (2. Piet. 1:4) Pyhä Henki innoitti Jeesuksen sanomaan: "Minä menen valmistamaan teille paikan. ... Minä tulen takaisin ja otan teidät luokseni, että siellä, missä minä olen, siellä tekin olisitte." Joh. 14:2,3

Kun tutkimme Jumalan sanaa, nämä lupaukset tulevat tietoisiksemme ja huomaamme, kuinka ihania ne ovat. Iloitsemme myös siitä loistavasta kaitselmuksesta, jonka Jumala on tehnyt ihmiskunnan maailmaa varten ja jota Pietari kuvaa "palautukseksi" eli maanpäällisen elämän palauttamiseksi. Iloitsemme siitä oivalluksesta, että kaikki Jumalan pyhät profeetat maailman alusta asti ovat ennustaneet "kaiken ennalleen palauttamisen aikoja", ja odotamme innolla näiden maanpäällisten lupauksen täyttymistä. Apt.3:20,21

Raamatun taivaallisten lupauksen saavuttaminen edellyttää kuitenkin antautumista ja uhrauksia. Tie, joka johtaa taivaalliseen hengelliseen syntymään, on "kapea", vaikea tie. (Matt. 7:14) Jeesus sanoi: "Jos joku tahtoo tulla minun perässäni [olla minun opetuslapseni], niin hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua." (Matt. 16:24) Muistamme myös Paavalin kehotuksen esittää ruumiimme "eläväksi uhriksi". (Room. 12:1) Nämä taivaallisen kutsumuksen ehdot vaikuttavat aluksi

vaikeilta, mutta niihin liittyvät lupaukset ovat kuitenkin, että jos olemme uskollisia, saamme elää ja hallita Kristuksen kanssa ja siunata hänen kanssaan kaikkia maan sukuja. Ilm. 20:4,6; 1. Moos. 12:3; 22:18; Gal. 3:8.

Niille, jotka pyrkivät olemaan osa Jumalan jumalallista perhettä taivaassa ja siunaamaan loput ihmiskunnasta hänen tulevassa valtakunnassaan, Jumalan suuri suunnitelma, sellaisena kuin se on ilmoitettu hänen Sanassaan, lisää edelleen heidän jumalallisen arkkitehdin arvostustaan. Hänen rakkautensa, jolla hän antoi Poikansa koko maailman lunastajaksi ja Vapahtajaksi, herättää heissä yhä kasvavaa rakkautta häntä kohtaan. (Joh. 3:16,17) Kristuksen rakkaus, joka kärsi ja kuoli ihmiskunnan puolesta, ulottuu yhä syvemmälle heidän sydämiinsä. Jos löydämme tällaisia jaloja ajatuksia sydämistämme ja jos ne harjoittavat meitä, päätämme Paavalin tavoin, että meidän "ei pitäisi enää elää [itsellemme]", vaan Jeesukselle ja sille rakastavalle taivaalliselle Isälle, joka lähetti hänet maailman Vapahtajaksi. 2. Kor. 5:14,15.

Kun olemme noudattaneet Jumalan kutsua antautua hänelle, antautua hänen Hengen innoittaman sanansa ohjaamiksi, tiedämme, että Raamatun

lupaukset niille, jotka täyttävät tämän ehdon, koskevat meitä. Nuo innoittavat lupaukset taivaallisesta kodista ja jumalallisesta luonnosta, sen sijaan, että ne olisivat, kuten ennen, jotain meistä erillistä, jota pidettäisiin vain mielenkiintoisena piirteenä Jumalan suunnitelmassa, tulevat nyt elämäämme elävöittäväksi vaikutukseksi. Jumalalle antautumisen kautta siemen alkaa heti synnyttää uuden elämän toivoa. Meidät on synnytetty Jumalasta "totuuden sanan" kautta. Jaak. 1:18

Uuden elämän ihme

Aivan kuten vain Jumala voi tehdä puun, niin kaikki elämä on ihme, jota meidän rajallinen mielemme ei voi käsittää. Näemme vastasyntyneen lapsen ihmeen ja ymmärrämme vaistomaisesti, että vanhemmat eivät itse asiassa antaneet lapselle elämää. He vain noudattivat niitä ehtoja, jotka Jumala suunnitteli tuhansia vuosia sitten, jotta maa täyttyisi lopulta hänen ihmisolennoillaan. (1. Mooseksen kirja 1:28). Paljon korkeammalla tasolla tämä on totta myös niiden osalta, jotka ovat Jumalasta Totuuden sanan kautta syntyneet. Se kuuluu Jumalan suurimpiin ihmeisiin, joissa on meidän siunattu etuoikeutemme olla mukana.

Jotkut ihmeet tapahtuvat lähes välittömästi, toiset taas pitkän ajan kuluessa. Kun Jeesus huusi Martan ja Marian kuolleelle veljelle: "Lasarus, tule ulos", ja hän, joka oli kuollut, "tuli ulos", se oli ihme, joka tapahtui lyhyessä ajassa. (Joh. 11:43,44) Luomisen ihme, sellaisena kuin se näkyi koko maailmankaikkeudessa, vaati kuitenkin pitkiä aikakausia toteutuakseen. Myös Hengen saamisen ja syntymisen ihme jakautuu pitkälle ajanjaksolle.

Ajattele aikaa, joka kuluu siemenen - eli Jumalan sanan - valmisteluun. Jumalan Henki ohjasi ihmeellisesti Raamatun kirjoittamista. Tuhansia vuosia kului siihen, että Jumalan ajatukset saatiin tallennettua tavalla, jolla ne pääsivät ihmisen mieleen ja sydämeen, niitä voitiin pohtia ja hyväksyä tai hylätä lukijan valinnan mukaan. Jumala saattoi suoraan täyttää ihmisen mielen ajatuksillaan, mutta mistä kukaan tietäisi, että ne tulivat Jumalalta? Sitä paitsi, kuinka hämmentävää olisi ihmisen kannalta huomata, että hänen mielensä täytettäisiin pakotetuilla ajatuksilla, kuten robotti olisi. Kuinka viisaita ovatkaan Jumalan tiet! Jumalan ihmeitä tekevä voima vaikuttaa muokkaamalla ihmisen elämän olosuhteita, jotta hän voisi valmistautua pääsemään syntymäsiemenen mieleen, mutta

jokaisen on hyväksyttävä nämä asiat ja toimittava niiden mukaan vapaaehtoisesti.

Vasta kun ymmärrämme, että tarvitsemme jumalallista apua, olemme todennäköisesti valmiita pohtimaan vakavasti Jumalan sanaa. Taivaallinen Isämme äärettömässä viisaudessaan ja rakkautensa hellyydessä tietää tarkalleen, millaiset kokemukset koskettavat tehokkaimmin niiden sydäntä, joita hän haluaa kutsua, jotta kutsuttu kuuntelisi hänen Sanaansa. Tämä Hengen synnyttämiseen valmistava työ on ihmeellinen, aivan kuten Jumalan Henki valmisti siemenen synnyttämistä varten. Jumalan osuuden jokainen osa hänen suunnitelmansa tässä piirteessä oli ja on ihmeellinen, aivan kuten jokaisen vastasyntyneen lapsen syntymä on ihme.

Hengen siittäminen on varmaa niiden kohdalla, jotka ovat tulleet vastaanottavaisiksi sellaisten elämänolosuhteiden vuoksi, jotka Jumala on ohjannut tätä tarkoitusta varten, ja jotka ovat opiskelleet hänen Sanaansa ja vapaaehtoisesti luovuttaneet elämänsä täysin siinä ilmaistulle jumalalliselle tahdolle. Kaikki, joita Jumala on tällä tavoin kohdellut, voivat vaatia lupauksia kirkkaudesta, kunniasta ja kuolemattomuudesta siinä

varmassa tiedossa, että jos he jatkavat uskollisina Herralle, he saavat "elämän kruunun". Ilm. 2:10

Syntymää ja synnytyistä kuvaavan kuvan mukaisesti Raamattu paljastaa, että kun alkio, uusi elämä , kehittyä, Jumalan Henki saa myös tämän aikaan Sanansa kautta. Uusi hengellinen mielemme ruokkii Jumalan lupauksia. Hengellisen kasvun, jos se miellyttää Jumalaa, on oltava jumalallisen kuvan mukaista. Näin Jumalan Henki edistää kristillisen hedelmän, rauhan, ilon, pitkämielisyyden ja rakkauden, kasvua. (Gal. 5:22,23; 2. Piet. 1:5-7.) Paavali antaa meille kauniin kuvauksen tästä Pyhän Hengen työstä sanomalla: "Uudistukaa mielenne hengessä, ... pukekaa päällenne uusi minä, joka Jumalan kaltaiseksi on luotu vanhurskauteen ja totuuden pyhyyteen". Ef. 4:23,24

Kun uusi elämä on kehittynyt niin pitkälle, että se on valmis syntymään, turmeltuva ruumiimme menee kuolemaan, ja uuden elämän syntyminen tapahtuu ylösnousemuksen kautta. (1. Kor. 15:53,54) Tässä Jumalan Henki eli voima tulee edelleen käyttöön. Paavali puhuu tästä mahtavasta voimasta, jota käytettiin herättämään Jeesus kuolleista tai, käyttäkseni käsittelemäämme symbolia, saamaan aikaan hänen syntymänsä Hengestä. Hän puhuu

"Jumalan voiman uskomattomasta suuruudesta meitä kohtaan, jotka uskomme häneen. Tämä on sama mahtava voima, joka herätti Kristuksen kuolleista ja asetti hänet kunniapaikalle Jumalan oikealle puolelle taivaallisiin maailmoihin." Ef. 1:19,20

Puhuessaan Nikodeemukselle Jeesus käytti tuulta havainnollistamaan joitakin niiden ominaisuuksia, jotka ovat syntyneet Hengestä ylösnousemuksessa. (Joh. 3:8) Tuuli on sekä näkymätön että voimakas. Niin tulevat olemaan kaikki ne, jotka Henki on ensin totuuden sanan kautta synnyttänyt ja jotka sanasta ravitsemalla jatkavat kehittymistään, kunnes he ovat valmiita olemaan "pyhien perinnön osallisia". (Kol. 1:12) Jumalallinen voima korottaa nämä taivaalliseen elämään. Heille annetaan taivaalliset eli taivaalliset ruumiit - katoamattomat ja kuolemattomat. 1. Kor. 15:40-44,53-58.

Kaikki Kristuksen veren kautta lunastetut aadamilaiset eivät näin ollen synny uudelleen taivaallisiksi olennoiksi. Jeesus ei sanonut Nikodeemokselle, että on välttämätöntä syntyä uudelleen, jotta voi elää uudelleen. Hän sanoi, että on synnyttävä uudestaan, jotta voi nähdä Jumalan valtakunnan, joka on taivaassa. (Joh. 3:3; Matt. 4:17.) Viittaus on siis niihin, jotka liittyvät Jeesuksen

kanssa taivaallisina hallitsijoina hänen Isänsä kauan luvattuun valtakuntaan. Missä tahansa valtakunnassa tai hallituksessa on hallitsijat ja alamaiset. Jeesus ja hänen todelliset opetuslapsensa tämän aikakauden aikana tulevat olemaan hallitsijoita Jumalan valtakunnassa. Nämä syntyvät sitten uudestisyntyneiksi. Jeesus oli ensimmäinen, joka koki tämän suuren muutoksen elämässä ihmisestä hengeksi. Hänen opetuslapsensa, hänen todellinen seurakuntansa, kokevat tämän uudestisyntymisen "ensimmäisessä ylösnousemuksessa" aikakauden lopussa. (Ilm. 20:5,6) Silloin Jumalan lupaukset palautetusta elämästä, joka on palautettua ihmiselämää, virtaavat taivaasta kaikkiin maan sukuihin. Joh. 3:14-17; Ilm. 21:2-5.